

P6180192: Lentuankosken sivuhaara torpan kaakkoispuolella. Näillä paikkein lienee sijainnut mylly.

Kohteen rajaus

Kohteen pohjoisimmat koordinaatit - 7124004, 3626010 - on otettu maastolaitteella pitkän säätämisen jälkeen aivan rannasta, kiveyksen kohdalta, reilu 10 metriä saarekkeen pohjoispuolelta. Ne osoittavat myllyn todennäköisen sijainnin pohjoisreunaa. Eteläisemmät koordinaatit 7123956, 3625974 on otettu saarekkeen eteläpäästä, muutama metri pohjoiseen kohdalta, jolla sijaitsee saarekkeen eteläpää. Mylly on todennäköisimmin sijainnut näiden pisteiden väliin jäävällä alueella.

Myllyn koosta ei inventointihetkellä ollut tietoa.

Tulkinta

Koskessa on perimätiedon mukaan ollut mylly, jonka tarkka sijainti ei ole tiedossa. Koordinaattipisteet osoittavat todennäköistä myllyn sijaintitienoota.

Lisätietoja

Peruskartalle on merkitty kaksi erillistä niityaukiota. Näillä molemmilla viitataan ilmeisesti torpan tienoilla erottuvaan aukioon. Maastossa erottuva eteläisempi aukio, jolla sijaitsee resentti tulipaikka, ei ilmeisesti ole kartalle lainkaan merkitty.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 18.6.2012 Tarkastaja: O. Räihälä

Viranomais- rekisterinro:

Kunto: 3 Huono

Arvotus: 0 Ei määritelty

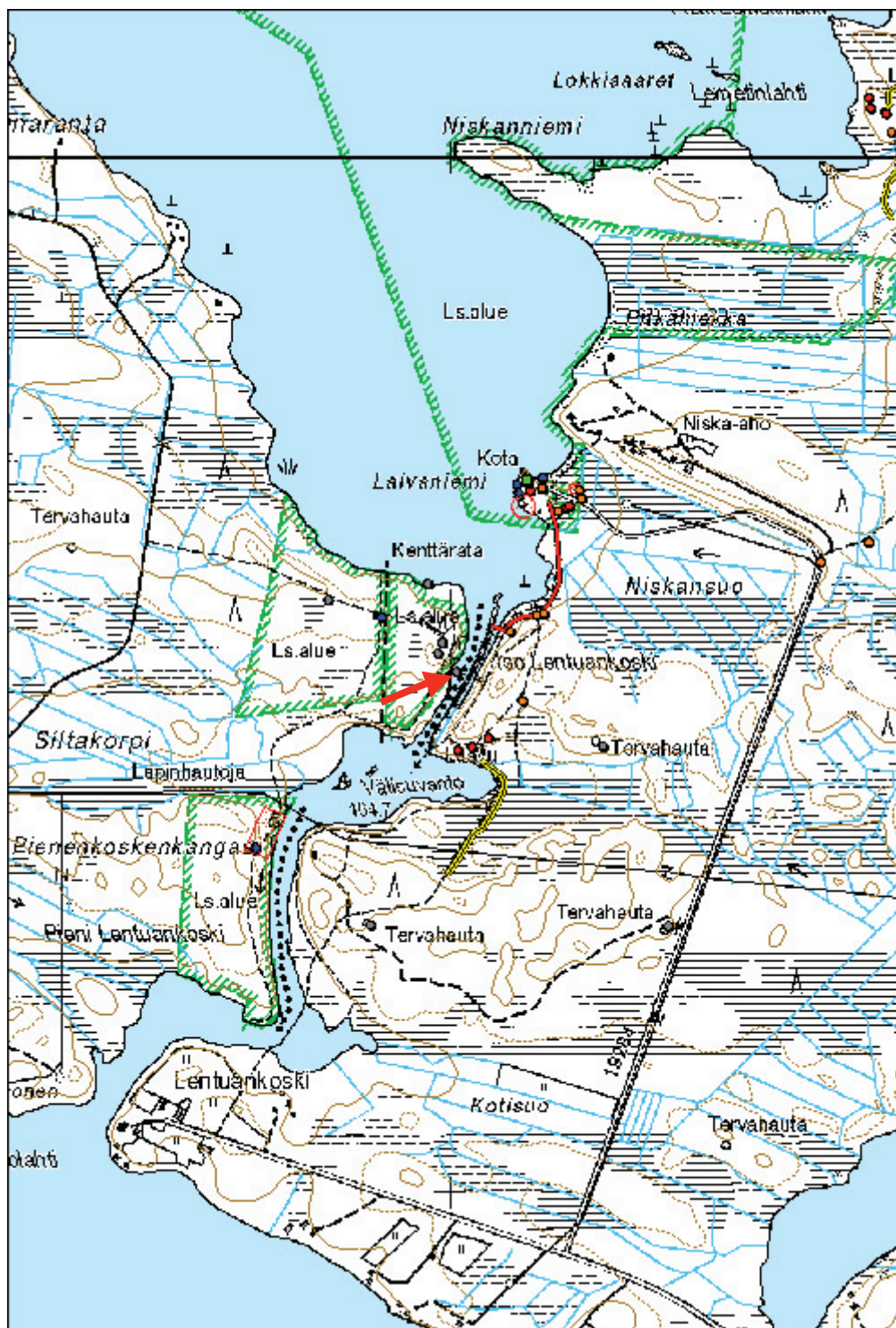
Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Ympäristön suojelu:

99 Muu suojeluarvoa sisältävä alue

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7124004, Y 3626010	Mittakaava:	1:10000

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija:	995 Yksityinen
Ajoitus:	7117 Esihistoriallinen aika	Ylläpitäjä:	660 Pohjanmaan luontopalvelut
Rakentamivuosi:		Kunta:	290 Kuhmo

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7123666, Y 3625622	Löydöt:	

Taustatiedot

Lentuankosken länsirannalla on Osuuspankkien eläkekassan omistama YSA-alue, jolle ollaan laatimassa hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Suunnitelman pohjaksi tarkastettiin kesällä 2012 alueen luonto- ja kulttuuriperintöarvot.

Kohde on merkitty muinaisjäännösrekisteriin tunnuksella 290010010 Lentuankoski "lapinhautoja". Lukumääräksi on kuitenkin merkitty 1.

Kohteen on tehnyt tunnetuksi Eino Leinon veli, muinaistieteellisen toimikunnan stipendiaatti O.A.F. Mustonen. Kajaanin kihlakuntakertomuksessa vuodelta 1885 Mustonen mainitsee Lentuankosken lapinhaudat s. 623: "Lentuankosken rannalla oikealla puolella jokea on lapinhautoja".

Anja Sarvaksen inventointikertomuksessa vuodelta 1971 kohde on sijoitettu kartalle, mistä nykyinen piste lienee peräisin.

Kohde tarkastettiin yhdessä suojelubiologi Mervi Laakkosen kanssa alustavasti 7.6.2012. Paikalle palattiin 18.6., jolloin kuoppia etsittiin intensiivisesti mitään kuitenkaan löytämättä.

Ympäristön kuvaus

Lentuankosken länsiranta koostuu yksityisestä suojelualueesta sekä valtiolle hankituista tiloista. Alueen metsät vaihtelevat tuoreista kuusi- ja sekametsistä kuivahkoihin mäntykankaisiin. Metsiä on monin paikoin käsitelty, ja alueella on myös nuoria taimikoita. Koskien rantametsät ovat ruohoisia lehtipuuvaltaisia tulvametsiä.

Koordinaattipisteen ilmoittama paikka on Pienen Lentuankosken länsirannalla, kosken niskalla, satakunta metriä Välisuvannon eteläpuolella. Onko tämä Mustosen "oikea puoli", jää epävarmaksi.

Maasto nousee kohdalla jyrkäkosti kosken rannalta joitakin metrejä, minkä yläpuolella maaston kohoaminen loivenee. Mustosenkin mainitsema polku - jos kyseessä on sama polku - kulkee halki suhteellisen tasaisen terassin, noin 50 metriä kosken rannasta.

Maasto on kivikkoista ja muhkuraistasekametsää, jossa havupuiden lisäksi kasvaarunsaasti koivuja. Aluskasvillisuudessa dominoi mustikka. Myös pieniä katajia kasvaa näillä tienoin runsaasti. Erilaisia epämääräisiä kuopanteita ja muhkuroita on jokapuolella. Osa niistä lienee vanhojen tuulentaatojen tekemiä, osa on karkean maannoksen alla lepäviä eri kokoisia kiviä. Ympäristö on esimerkiksi pyyntikuopille täysin sopimaton.

Kohteen kuvaus

On vaikea tietää, mitä Mustonen on tarkalleen ottaen ajatellut puhuessaan lapinhautoista. Ainakaan mitään edes etäisesti pyyntikuoppaa muistuttavaa ei koordinaattipisteen ympäriltä voitu hahmottaa. Tässä mielessä paikka vaikuttaa epäkohteelta.

Kohteen rajaus

Muinaisjäännösrekisterin mukaan kohteen koordinaatit ovat 7123666, 3625622. Koordinaatit lienevät peräisin Anja Sarvaksen inventointikertomuksesta, johon hän on ne merkinnyt peruskartalta laskettuina. Se, mitä Sarvas esittää "lapinhaudoiksi", ei maastossa kyllä valkene.

Mustosen lähes 130 vuotta sitten tekemän merkinnän mukaan kuopat ovat kosken oikealla puolella. Emme tiedä, kumpaa rantaa hän tarkoitti, sillä oikea on riippuvainen siitä, miltä suunnalta hän tuli. Lienee mahdollista, että kuopat ovat kosken itärannalla, joka tällä kohden on Metsähallituksen hallinnoimaa luonnonsuojelualuetta.

Tulkinta

Koordinaattipisteessä ei ole kiinteää muinaisjäännöstä.

Lisätietoja

O.A.F. Mustonen 1885. Kajaanin kihlakuntakertomus. Suomen muinaismuistoyhdistys.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012

Tarkastuspvm: 18.6.2012 Tarkastaja: O. Räihälä

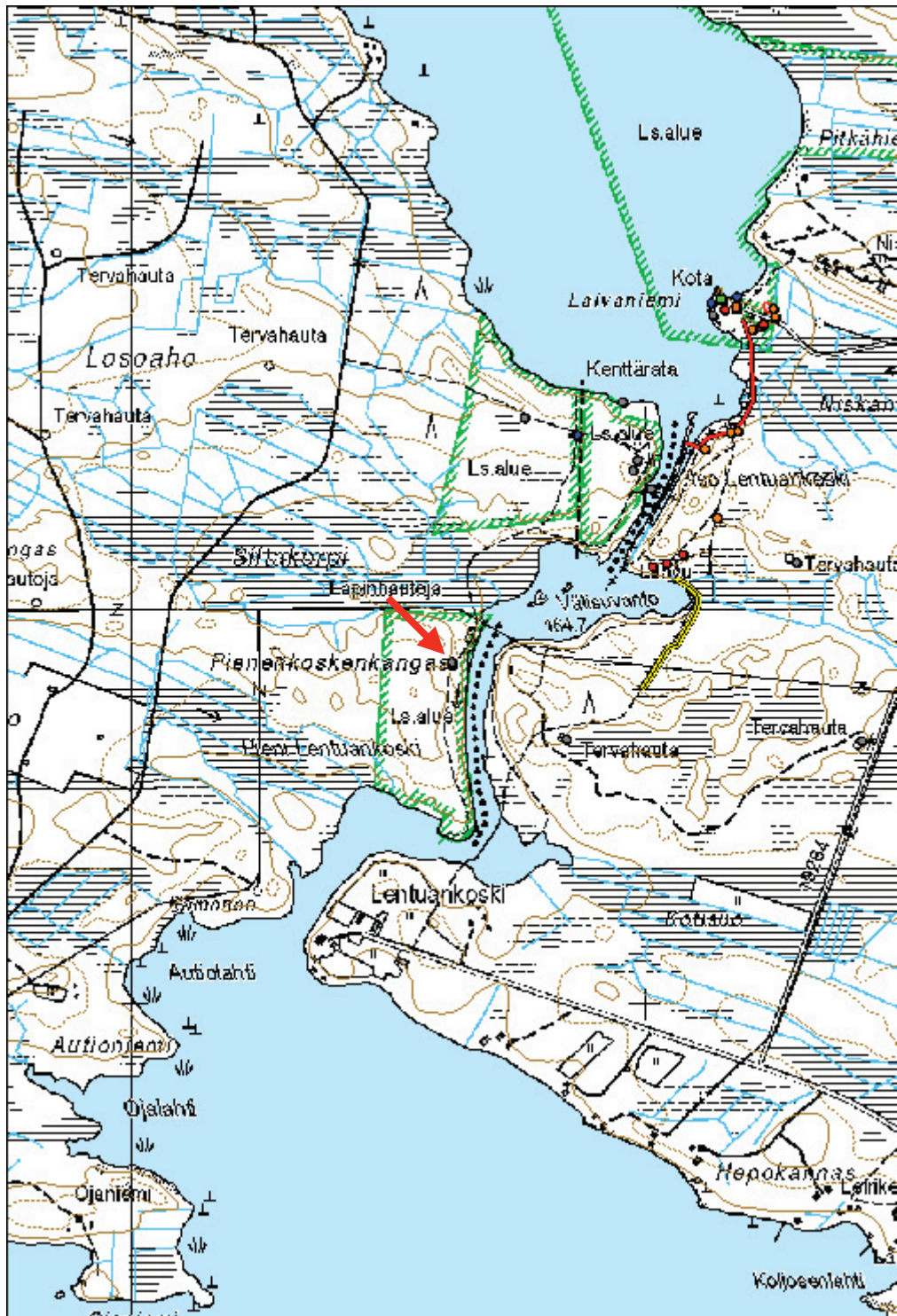
Viranomaisrekisterinro:	291010010	Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	99 Ei suojeluarvoa	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojele:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Ympäristön suojele:	99 Muu suojeluarvoa sisältävä alue
----------------------------	------------------------------------

P618193: Muinaisjäännösrekisterin mukaan kuvan osoittamassa paikassa pitäisi sijaita ns. lapinhautoja. Sellaisia ei alueelta löytynyt. Alun pitäen tieto "haudoista" on peräisin 1800-luvulta. Epävarmaa on, mitä niillä on tarkoitettu ja vielä epävarmempaa on niiden sijaintitieto.

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7123666, Y 3625622	Mittakaava:	1:10000

Lähteet

Mustonen O.A.F.1885. Tietoja Kajaanin kihlakunnasta ja etenkin Paltamon pitäjistä. Hämeenlinna.

Liitteet

Valokuvat:

P6130077: Yhdeksän betonista paalua neliöön järjestettynä luonnonsuojelualueella Lentuankosken YSA-alueen luoteisreunalla. Paikalla lienee ollut jokin rakennus, jonka peruspaaluja kuvassa punaisilla nuolillakin merkityt möhkäleet ovat.

P6130081: Yksittäinen betonipaalu lähikuvassa. Betonista törröttää harjaterästä. Lentuankosken YSA-alue.

P6130084: Lentuankosken YSA-alueen kenttärata ja vaja. Rata on käytössä, ja sen avulla voidaan vetää veneet yli koskipaikan.

P6130090-91: Lentuankosken torppa. Vasemman puolinen nuoli osoittaa uunikiveystä rakennuksen keskellä, oikean puolinen portaita. Punainen viiva etualalla osoittaa pitkän seinän paikkaa. Takana hämmöttää Lentuankoski.

P6130102: Lentuankosken torpan portaat ovat ohuella laastikerroksella päällystetyt mutta luonnonkivitäytteiset. Ne sijaitsivat aivan rakennuksen eteläpäässä. Portaille on kasautunut lähes koko tutkimusrekvisiitta.

P6130104: Lentuankosken torpan pihalla oli hyvin maastoutunut kaivo. Nuoli osoittaa kaivon aukkoon. Taustalla erottuvat portailla reput ja pussukat ja niiden vasemmalla puolella oleva kasa on talon uunikiveys.

P6130105: Kaivo oli sisäpuolelta hyvin säilynyt. Sen seinustat olivat kivin ja hirsin tuetut.

P6150137: Lentuankosken niskalta löytyi pieneltä hiekkaiselta alueelta alun toistakymmentä kvartsi-iskosta. Osin vedessäkin pyörityneet kvartsit olivat ainoat löydöt tältä rantakaistaleelta, jota luonnonvoimat lienevät runnoneet vuosituhansien ajan.

P6150146: Lentuankosken niskaa. Rantahietikolta löytyi kvartsi-iskoksia.

P6180179: Kellarin jäännökset Lentuankosken YSA-alueella, torpan eteläpuolella.

P6180192: Lentuankosken sivuhaara torpan kaakkoispuolella. Näillä paikkein lienee sijainnut mylly.

P618193: Muinaisjäännösrekisterin mukaan kuvan osoittamassa paikassa pitäisi sijaita ns. lapinhautoja. Sellaisia ei alueelta löytynyt. Alun pitäen tieto ”hautoista” on peräisin 1800-luvulta. Epävarmaa on, mitä niillä on tarkoitettu ja vielä epävarmempaa on niiden sijaintitieto.

P6140119: Kulttuuriperinnön erikoissuunnittelija Päivi Tervonen kertoo RobinWood Plus –vieraille Lentuankosken rakennusperinnöstä 14.6.2012.

Kannen kuva: P6140136: Huimapäisiä RobinWood Plus –laskijoita Lentuankoskella 14.6.2012.